

Çocuk

FORUMU

ISSN 1301-9872

Cilt 7 • Sayı 1 • Ocak - Nisan 2004

Oyun ve Oyuncanın Tarihsel Gelişimi

Arş. Gör. Hatice AKGÜL, Yrd. Doç. Dr. M. Candan ÖZTÜRK
Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İZMİR

Özet

Amaç, çocuğun gelişimi ve yetiştirilmesi yönünden önemli olan oyun ve oyuncanın dünyada ve Türkiye'de tarih içindeki gelişimini incelemektir. Oyun ve oyuncanın geçmişinin insanlık tarihi kadar eski olduğu arkeologların yaptığı çalışmalarda ortaya konmuştur. Ülkeden ülkeye çocuk oyunlarında farklılıklar görülmesine karşın çocuk oyunlarının ortak özellikleri de vardır. Sanayi ve ekonominin ilerlemesiyle geleneksel oyun ve oyuncakların yerini daha modern ve fabrika üretimi oyuncaklar almaktadır. Bu değişen koşullar geleneksel oyunların genç kuşaklara aktarılmasını engellemekte, buna karşılık yeni ve farklı oyunların yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Anahtar kelimeler: Oyun, Oyuncak, Tarihi gelişim

Summary

Historical Developments of Games and Toys

The purpose of this article is to examine historical developments of toy and game during period of history which are important for development and being grown up of a child in Türkiye and in the world. It is exposed that through studies carried out by archeologists, toys and games are as old as the history of human. While children games might on one hand differ from country to country, they have many common characteristics on the other hand. With developments in industry and economy traditional toys are replaced by modern factory produced ones. These changed conditions are stopping inheritance of traditional games to younger generations and inducing spread of new and different games at the same time.

Key words: Game, Toy, Historical development

Geçmişten günümüze oyun ve oyuncak

Oyun ve oyuncanın gelişiminin insanlık tarihi kadar eski olduğu arkeologların yaptığı çalışmalarda ortaya konmuştur. Bugün bilinen pek çok oyunun eski çağlarda da bilindiğini gösteren belgeler, bulgular, buluntular vardır. Uygarlığın bilim, sanat, mimari, giysi gibi her alandaki gelişmesi çocuk oyunlarına ve oyuncaklarına da yansımıştır (1). Oyunun ne olduğu ya da ne olmadığı konusunda çok eski zamanlardan beri çok değişik görüşler ileri sürülmüştür. Bütün bu görüşlerin ortak noktası, oyunun çocuk için en önemli uğraş olduğudur. Oyun için yapılan tanımlar şunlardır:

Oyun, çocuğa hiç kimsenin öğretemeyeceği konuları, çocuğun kendi deneyimleriyle öğrenmesi yöntemidir. Piaget'e göre oyun bir uyumdur. Oyun her çocuğun gerçek yaşantısından daha çok benimsediği, daha çok içinde yaşadığı ve mutlu olduğu bir dünyadır. Gross'a göre (1896), oyun bir uygulamadır (1). Oyun, çocuğun gelişimi ve yetiştirilmesi yönünden oldukça önemli bir olaydır ve çocuğun gözü ile bakıldığında oyun, çocuğun en önemli işi, oyuncakları da en önemli aracıdır (2,3).

Sanayi ürünlerinin yaygınlaşmasından önce oyuncaklarda ağaç, bitkisel malzemeler, bez, taş, kaya gibi organik malzemeler kullanılırdı. Arkeolojik kazılarda ortaya çıkan metal ve topraktan yapılmış minyatür nesnelerin bir bölümünün oyuncak olarak yapıldığı öngörülmektedir. Özellikle tekerlek takılmış ve ip bağlama yeri bulunan minyatür hayvanlar, eski çağ çocuklarının gözde oyuncaklarıydı (4).

Smilansky (1968) sosyoekonomik faktörlerin, batılı ve batılı-olmayan kültürler arasındaki farklılıkların, oyunların içeriğini ve kurallarını belirlemede önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Kentleşme, okullaşma, ekonomik gelişme, radyo ve televizyon, ulaşım ve iletişim gibi etmenlerin geleneksel çocukluğu başka yerlerde olduğu gibi Türkiye'de de gitgide ortadan kaldırdığı söylenebilir. Bu koşullar geleneksel oyunların genç kuşaklara aktarılmasını engellemekte, buna karşılık yeni ve farklı oyunların yaygınlaşmasına neden olmaktadır (5).

Robert-Lionel Sèguin'e göre, tarihe bakıldığında oyuncakların zaman zaman değişmez bir nitelik kazandıkları görülmektedir. Sèguin'e göre, "Mısır, Yunan ve Roma çocukları da bizim çocuklarımız gibi eğleniyorlardı" (6). Son zamanlarda İran ve Mezopotamya'da yürütülen arkeolojik çalışmalar İsa'dan önce üçüncü bine tarihlenen oyuncakları ortaya çıkardı. Bunlar, bugün de küçük kız ve erkek çocukların düşünüyordukları oyuncaklara çok benzeyen, pişmiş topraktan çingiraklar, tekerlekli hayvanlar ve küçük mobilyalardı" (7).

Dünyada oyunun gelişimi

Antik dönem de Yunanistan şehirlerinde yaşayan çocukların müzik, dans, şarkı ile zenginleşen oyunları oynama imkanlarının olduğu, hatta şehirde yaşayan ailelerin çeşitli festivallerde kırsal kesim halkına sundukları oyunlarla, çocuklarını nasıl iyi bir şekilde eğittiklerini göstermek için bu festivalleri önemli fırsat olarak kullandıkları da görülmektedir. Ortaçağ'da yeniliklere karşı çıkan bir düşünüş egemen olduğundan, Olimpia oyunları İ.S. 395 yılında kaldırılmıştır. Ayrıca, Rönesans dönemine kadar oyun oynatma ve beden eğitimi yaptırma en büyük günahlardan biri sayılmış ve bu tip faaliyetlere okullarda yer verilmemiştir (8).

İlkel insan topluluklarında oyun, tanrılara yaklaşabilmek için bir takım mimikli danslar ve belli bir kurala uymayan ritmik hareketler topluluğu diye tanımlanmaktadır. Japonya ve Çin'de uçurtmanın yerle gök arasında ilişki sağladığı inancıyla uçurulduğu, Hindistan'da ra-

hiplerin gökle yeryüzü arasında ilişki kurmak için salıncaklarla sallandıkları, eskiden keçi kılığına giren baş rahibin gözlerini kapatıp insanlar arasında bir günah keçisi aradığı, birine dokununca "yandın" diye bağırması ve o kişinin kurban olarak gerçekten yakıldığı, çocuk oyunlarının ritüel kaynaklı oluşuna örnektir. 3-7 yaş grubundaki çocukların oynadığı atçılık oyununda çocuklar bacaklarının arasına bir sopa alırlar, bu sopayı at olarak düşünürler ve oynarlar. At yerine sopa kullanmak Orta Asya Şamanlığı'nda da vardır (3).

Ak-Hor mezarından bir duvar resminde iki Mısırlı kız el vuruşma oyunu oynarken görülmektedir (9). Efes harabelerinde Roma'dan kalma mermer bloklar üzerinde 2000 yıl öncelerine ait üç taş ve dokuz taş oyun yerleri saptanmıştır. Toplar ve beş taş oyunu 4000 yıldır insanlar tarafından bilinmektedir. Tahiti, Japonya, Yunanistan, Avustralya, İngiltere'de taşların yerine küçük patatesler, fındık, ceviz, fasulye yüzyıllarca kullanılmıştır. Çok eski oyunlardan biri de, "iplik oyunu" adı verilen, parmaklara geçirilen, iki ucu bağlı bir ipe çeşitli şekiller verilerek oynanan oyundur (8).

Topaçlar ise İ.Ö.'ye dayanmaktadır. Mısırlılar topacı parmaklarıyla çevirirlerdi. Çinliler parmak yerine topacın kamçı ile çevrilebileceğini bulmuştur. Çember ve suda taş kaydırma oyunu da eskiden beri bilinmektedir (8). İ.Ö. 6000'li yıllarda satranç oynandığı bulunmuştur. 969 yılında Asya'da oyun kağıtları kullanılmaya başlandı (10).

Türklerde oyun

Gerek Türk, gerek İslam dünyasına ait resim, minyatür ve yazılı kaynaklardan birçok oyun ve tarihi bilinmektedir. Anadolu'da kaç göç başlamasının etkisiyle çocukların oyunları da etkilenmiştir. Kimi törensel nitelikli oyunlarda, türküler, maniler de söylenirdi. "Papatya Falı, Hidrellez" büyüklük oyunlarında niyet çekilmesinde, "Ateşten Atlama" büyüklük ya da düğünlerde oynanan oyunlar olarak aynı özelliktedir. Recep ayının ilk Perşembe günü gecesi oynanan "Dede Oyunu" özellikle çocuklar tarafından oynanan bir oyundur (8). Bugün de Anadolu'da çeşitli yörelerde çocuk oyunları üzerine inançlar vardır. Örneğin Ankara köylerinde şu inanca rastlanmaktadır: "Çocuklar ne oyun oynarsa o sene o iş çok olurmuş. Mesela çocuklar kuyu kazarak oynarlarsa o sene bolluk olur, ekin kuyuları kazılmış. Ev yaparak oynarlarsa yapı çok olurmuş" (8).

Dede Korkut hikayelerinde "Dirse Han Oğlu Boğaç

Han" hikayesinde Boğaç Han'ın akranlarıyla aşık oynadığından söz edilir. Diğer önemli bir kaynak Evliya Çelebi'nin Seyahatname adlı eseridir. Thomas Hyde 1963 tarihinde yazmış olduğu De Ludis Orientalibus adlı eserinde; Allı dikli, Aşık, Bızdık, Çalık, Dokuztaş, Dur Tut, El, Falaka, Fırlak, Gerdan, Mangala, Siramana, Satranç, Sultan, Uzun Eşek, Takla, Tavla, Tek mi çift mi, Tura ve Top oyunlarının tanımlarını vermiştir (3).

Geçmiş dönemlerdeki çocuk oyunları;

- Tekerlemeli ve türkülü (yağ satarım bal satarım, üşüdüm üşüdüm, fiş fiş kayıkçı, çiftçi çukurdaydı, tavşan kaç, aç kapıyı bezirgan başı),

- Çalgılı (Halk oyunları) çocuk oyunları

- Çalgısız ve türküsüz (eşiksiz) çocuk oyunları (saklambaç, köşe kapmaca, ip atlama, çember çevirme, birdir bir, seksek, uzun eşek, çelik çomak, beştaş, el el üstünde kimin eli var, evcilik, top oyunları) olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır.

Yapılan başka bir sınıflama ise araca, eyleme, amaca ve konuya göre yapılmaktadır. Bunlar:

1. **Aşık Oyunları:** Gaziantep'te Hıncıp, Aşık-Gülle oyunlarında aşıklara, bilye veya gülle ile vurulduğundan katışık bir oyun şeklindedir.

2. **Yüzük Oyunları:** Anadolu Folkloru'nda önemli bir yere sahip olan yüzük oyunları, özellikle kış geceleri yapılan toplantıların başta gelen oyunlarından biridir.

3. **Top Oyunları:** Oyunlarda kullanılan topların niteliği de oynanan oyuna göre değişiklik gösterir.

4. **Değnek Oyunları:** Değnek oyunlarının en önemli olanı "çelik-çomak"tır.

5. **Taş ve Gülle Oyunları:** En bilineni "taş savaşı"dır. İ.Ö. IV. yy'da basılmış Aspendos sikkesinde sapan atan genç figürü vardır. Beş taş, mangala, üç taş, altı taş.

6. **Koşma-Kovalama-Kurtarma-Zor Kullanma Oyunları:** Örneğin: Körebe, saklambaç, postacı, Ali cambaz taşta basmaz, köşe kapmaca, mendil kapmaca.

7. **Atlama-Sıçrama-Sekme Oyunları:** En önemli iki türü "birdirbir" ve "uzun eşek"tir. Kızların "ip atlama" ve "seksek" oyunları da bu grup içinde yer alır.

8. **Saklama-Saklanma-Oranlama Oyunları:** Bir kişinin (saklambaç), bir nesnenin (yüzük oyunu), bir fikrin saklanması ve bulunmasına dayanan oyunlar örneklerdir.

9. **Dilsiz-Şaşırtma-Şaka Oyunları:** Bu oyunlarda oyunun ebesi ne yapıyorsa, diğer oyuncular da ebenin yaptığını aynen yapmaya çalışırlar.

10. **Dramatik Nitelikte-Büyülük-Törensiz Oyunlar:** Kimi çocuk oyunları dramatik özellik gösterir. Örneğin,

"Evcilik Oyunu" gibi (2).

Oyuncağın tarihi gelişimi

Dünyada oyuncak

Çocukların en eski oyuncakları taştan, kemikten, kurutulmuş meyveden, mumdan, kilden, tahtadan yapılyordu; sonra bunlara kumaşlar da eklendi. Ortaçağ'da dövme demirden oyuncak hayvanlar yapılyrdı. Eski çağlarda yalnız basit oyuncakların değil, lüks diyebileceğimiz oyuncakların da yapıldığını görmek ilginçtir. Örneğin minyatür askerler binlerce yıl önce de yapılmıştı. Eski Mısır'da firavunların mezarlarına minyatür silahlılar konuyordu. Eski Yunan'da bronz, ağaç ve kil figürler, Roma'da minik metal askerler ve Tanrılar yapılyyordu. Ortaçağ'da atı üstünde minyatür silahşörler, azizler çok popülerdi. Sèguin'e göre, "Bütün çağlarda oyuncaklar çocukların yaşlarına ve ana babalarının keselerine göre değişmiştir". 18. yy. oyuncakların gelişiminde bir dönemeç oluşturmaktadır. Çocuk oyuncaklarının ancak Aydınlanma Çağı'nın görüşleriyle, özellikle J.J. Rousseau'dan sonra önem kazandığı ve hızla geliştiği söylenebilir (7).

Eski Mısır'da, papirustan ya da deriden yapılmış top-lar, pişmiş topraktan bebekler, kuklalar, eklemli çenesi olan küçük tahta timsahlar, ipe oynatılan çenesi olan kaplan (İ.Ö. 1000 dolayları), tahta at (İ.Ö. 500), topaç (İ.Ö. 1400) bulunmuştu. En eski oyuncaklardan biri de çemberdir. Oyuncak bebek ilk kez İ.Ö. iki binlerde Mısır'da yapılmıştır. Eski Yunan'da bulunan oyuncaklar arasında çingirak, el arabası, değnek, at, minyatür mobilyalar, evler, gemiler, arabalar vardı. En eski Yunan bebeği Truva'daki kazılarda bulunmuştur. 6. yy.'da Yunanistan'da kilden bebek yapan ustalar vardı. Eski Roma'da paçavradan bebekler bulunmuştu (7, 11).

Türkiye'de oyuncak

Ülkemizde, Osmanlılar döneminde İstanbul'da Eyüp semti oyuncak üretim merkezi olmuş, oyuncaklar da "Eyüp Oyuncakları" olarak isimlendirilmişlerdir (9).

Eyüp'te üretilen oyuncaklar, çeşitlilik olarak oldukça geniş bir yelpazeyi kapsar. 20.yy başına kadar üretimi sürdürülen, çember, tahta araba, dönme dolap, top-rak testi, düdük, def, dümbelek, fırıldak, top, topaç, şakşak, kaynana zırlıtısı, aynalı beşik vb. dışında, tel dolap, sandalye, beşik gibi ev eşyalarının minyatürleri de yapılmıştır (8,12). Bazı oyuncaklar Türkiye'ye 1950'li yıllarda batıdan gayri müslimler tarafından getirilmiştir (2).

Memleketimizde dini inançlar nedeni ile bebekler ve hayvanların imalatı günah sayılarak, yapılması ve satılması manevi baskılar nedeni ile geciktirilmiştir. Cumhuriyet döneminde oyuncak pek az miktarlarda bazı firmalarca, mesela Japon Mağazası sahibi tarafından ithal edilmiştir. Türk oyuncakçılığı başlangıçta içinde su konunca öten rengarenk toprak testiler, topraktan yapılan dümbelekler, ağaçtan yapılan tefler ve davullar, ağaçtan yapılan basit tekerlekli arabalardan ibarettir.

Bebekçilik Türkiye'de II. Dünya Savaşı yıllarında 1942 senesi temmuz ayı içerisinde yapılmıştır (7). Sanayi üretiminin yaygınlaşmadığı 1960'lara kadar oyuncaklar çoğu kez doğrudan çocuklar tarafından yapılırdı. Ayrıca ağaçlardan yapılan çok değişik oyuncaklar kullanılmıştır; sipsi ya da süpsüpü denilen düdüklü, çeşitli boylarda sopalar, minyatür beşikler, kağıtlar, hayvanlar, çıkırıklar, topaçlar, el aygıtları vb. Anadolu çocuklarının en gözde oyuncaklarından biri de yine kendileri tarafından yapılan çelik telden arabalardır. 1960 yılında Kayseri'nin Yeşilhisar ilçesine bağlı Aşağı Soğanlı köyünde bir kız çocuğunun kolu kırılır. Küçük kızı oyalamak için ona ağaçtan bir bebek yaparlar, üstüne elbise dikerler. O günden sonra Aşağı ve Yukarı Soğanlı köylerinde folklorik giysili bebek yapılmaktadır (4).

Türkiye'de oyuncaklar üzerine özet bir kronoloji yapılabileceği olursa;

Düdüklü testi, darbuka, atlı araba, aynalı beşik, tahta kamyon vs.

Arav Oyuncak Fabrikası'nın kuruluşu

1930-40 Yurtdışından kalıp getirilerek İstanbul'da yapılan ilk kurşun asker

1942-1945 Tornada yapılmış bir köpek, Tahtakale'de toprak bilye

1944-55 İçi saman doldurulmuş yo-yo topu, yılan düdüğü

1950 İzmir, plastik bebek, takla atan tel cambaz, Zeynep bebek

1954 Dışardan oyuncak ithalatının durması ve Türkiye'de oyuncak sanayi başlaması

1950-54 Siyah, teneke tabanca, tahta tabanca, tüfek, sallanan at, monopoli, kızma birader, at yarışı, karton oyuncaklar

1955-56 İlk balon

1960 Bebek, tahta tombala, şak-şaklar

1970 Fatoş abla (peluş, kumaş) bebekleri

1980'li yıllar zeka oyunları, eğitici oyuncaklar vb. (Elektronik oyuncakça talep çoğalıyor)

1984 İthal oyuncaklar (2).

Bu tarihlerden sonra geçmişte oynanan oyun ve oyuncaklar dünyada ve ülkemizde şekil değiştirmiş ve eski oyuncakların yerini günümüzde atari, bilgisayar, yap-boz, lego, ninja kaplumbağalar, uzaktan kumandalı oyuncaklar, F-40'lar, barbie bebekler, sindy bebekler, robotlar vb. oyuncaklar almıştır (2).

1978'in son aylarında Paris'te Dünya Çocuk Yılı'na bir adım olarak UNESCO, Uluslararası Oyuncak Sergisi düzenlemiş, Türkiye de çağrılmış, ama sergileyecek bir Türk oyuncak bulunamamıştır (6).

Günümüzde ise yaş gruplarına göre çocuklara yönelik oyun ve oyuncaklar şunlardır:

Beşikteki bebekler için; ana kucakçı, ce-e oyunu, hareketli oyuncaklar, müzik dinlemek, sesli oyuncaklar (çingirak),

Oturan bebekler için; sığabileceği büyüklükte ev, değişik renk ve şekillerde yumuşak plastikten yapılmış sıkınca ses çıkaran nesnelere, resimli kitaplar, ayna oyunları, kule yapmak, halkaları geçirmek, nerede oyunu,

12-18 aylık çocuklar için; doldur-boşalt, itme-çekme, saklama, karşılıklı top oynama, evcilik, su, kum oyunları, kule yapma,

2-3 yaş çocuklar için; parka gitmek, çizgi üzerinde yürümek, bisiklete binmek, baloncuk yapmak, müzik aletleri, legolar, yap-boz, oyun hamuru, kesme yapıdırma.

3-6 yaşındaki çocuklar için; oyun hamuru ve lego, taso, tombala, kızma birader, tırmanma, bisiklete binme, yüzme, kovalamaca, kulaktan kulağa, rol yapma, saklambaç, hırsız-polisçilik, doktorculuk, top oyuncakları (futbol, yakantop, basketbol), bilgisayar oyunları (atari, playstation), cep telefonu oyunları, eğitim kitapları, satranç, kamera, balon, boya kalemleri, piyano, yap-boz ve paten.

Yapılan araştırmalar

Üç kuşağın oyun tarihi karşılaştırıldığında, birinci ve ikinci kuşağın üçüncü kuşaktan daha fazla oyun oynadığı görülmektedir. Büyük ana babalar toplam oyun sayısının (253 oyun) %40'ını, ana-babalar % 42'sini, buna karşılık çocuklar %18'ini bildiklerini söylemişlerdir. Oyun türlerine göre bakıldığında, ilk iki kuşakta oyun çeşitlerinin üçüncü kuşaktakinden çok daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Birinci kuşakta 35 oyunun, buna karşılık üçüncü kuşakta 16 oyunun adı verilmektedir (5).

Oyun araçları konusunda birinci (%40) ve ikinci (%42) kuşakta taş birinci sırada, top ikinci sırada (iki kuşakta da %32) gelmektedir; üçüncü kuşakta ise top (%40) birinci sırayı almaktadır. Taso (%100) üçüncü kuşağın, gazoz kapağı (%100) ikinci kuşağın, çelik-çomak (%92) birinci kuşağın oyun aracı olarak öne çıkmaktadır. Oyuncaklar konusunda ilk iki kuşağın hiç fabrikasyon oyuncak olmadığı, sadece ikinci kuşakta plastik kamyonla rastlandığı (%2) görülmektedir. Üçüncü kuşakta ise hiç el yapımı oyuncak bulunmamaktadır (5).

Yapılan bir araştırmada ise; örnekleme alınan çocukların %43'ü oyuncaklarının bulunmadığını belirtmiştir. Bu oran Batı Bölgeleri'nin dağlık kesiminde %40, Akdeniz Bölgesi'nde %65 oranında değişmektedir (13). Çeşitli yaşlardaki kız ve erkek çocukların en fazla severek oynadığı oyunlar olarak; saklambaç (%39) ve körebe (%11), yağ satarım bal satarım, bilye ve kağıt oyunları sayılabilir (14).

Etnik gruplarla ilgili yapılan bir çalışmada ise üç etnik gruptan (beyaz, siyah, Asyalı) üç yaş grubundaki (5, 6-7, 8-9 yaş) çocukların oyuncak tercihleri incelenmiştir. Asyalı 8-9 yaşındaki çocukların diğer etnik gruptaki çocuklardan daha az oyuncak sevdiği, 4-5 yaşındaki çocukların cinsiyete özgü tercihler yaptıkları bildirilmiştir. 6-7 yaş grubundaki çocuklarda üç etnik grup arasında birbirinden farklı oyuncak tercihlerinin olduğu görülmüştür (15).

Ebeveyn-çocuk etkileşimi ebeveynin oyuncak algılamasını etkilemektedir. Rashley'in yaptığı bir çalışmada babaların cinsiyete bağlı olarak, erkek çocuklarının sosyalleşmesini sağlayan oyuncakları tercih ettikleri bulunmuştur. Ebeveynler, erkek çocukları için kas gücünü geliştirici (spor malzemeleri, araba, inşaat malzemeleri vb.), sosyalleşmeyi sağlayan (dinleme cihazı vb.) ve gerçek yaşama dayalı, kız çocukları için ise ev işine uygun aletler, güzellik malzemeleri (makyaj malzemeleri, takı, mutfak seti, elektrik süpürgesi, bebek arabası ve beşik) gibi oyuncakları tercih etmektedirler. Her iki cinsiyete özgü oyuncaklar, kız çocuklarında erkeklere gö-

re daha fazla tercih edilmektedir (15,16).

Sonuç

Eski Türk büyükleri, çocuk oyunlarını isteklendirirlerdi. "Oyun çocuğun tımarıdır", "Oynamayan tay at olmaz", "Oynamayan çocuk, toprağa hayırlı olmaz" gibi sözler, onların çocuk oyunlarına verdikleri önemi kanıtlar.

Tarih boyunca çocuk oyunları, çocukların boş zamanlarını doldurmak, eğlenmek, yaramazlıktan alıkoymak için araç olarak görülmüştür. Oysa çağımızda oyun, çocuğun kendi kendini ifade edebildiği, yeteneklerini farkettiği, yaratıcı potansiyelini kullanabildiği, dil, zihin, sosyal, duygusal ve motor becerilerini geliştirebileceği önemli bir öğrenme sanatı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır.

Kaynaklar

1. Topaç, H. Oyunun Tanımı ve Önemi. www.members.tripod.com. 2003.
2. Poyraz, H. Oyun ve Oyuncak. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.
3. Kültür Bakanlığı. Oyunun Tarihi, www.kultur.gov.tr. 2002.
4. Abacı, T. Bir oyuncak varmış..., <http://www.radikal.com.tr/diger/ekler>. 1999.
5. Artar, M, Onur, B, Çelen, N. Çocuk Oyunlarında Üç Kuşakta Görülen Değişimler. Çocuk Forumu Dergisi, Nisan. 2002; 5(1): 35-39.
6. Seyrek, H, Sun, M. Çocuk Oyunları, İzmir; Müzik Eserleri Yayınları, 1991.
7. Onur, B. Oyuncaklı Dünya, Ankara; V Yayınları, 1992.
8. Geleş, F. Çocukluk tarihinden bir kesitle büyüme yolunda bir adım, <http://www.hurriyetim.com.tr/agora/article>. 2003.
9. And, M. Oyun ve Büyü, Türk Kültüründe Oyun Kavramı, İstanbul; Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1974.
10. Auerbach, S. History of Toys, <http://www.history-of-toys.freeola.com>.
11. Akın, Z. Oyuncak Müzesi, <http://designophy.wiliw.com>. 2002.
12. Zengin, S. Oyuncaklar Canlanır mı?, <http://www.zaman.com.tr/turkuaz>. 2002.
13. Yıldırım, N. Türkiye'de Köy Çocukları, Ankara; Ayrıldız Matbaası, 1990.
14. Virginia, L, Patrick, J. The Influence of Gender and Ethnicity on Children's Inferences About Toy Choice, Social Development, May, 2003; 12(2): 269-287.
15. Rashley, L. Gender Stereotyping of Children's Toys, <http://web.info-ave.net/~lrashley>. 2003.
16. Campenni, E. Gender Stereotyping of Children's Toys: A Comparison of Parents and Nonparents, A Journal of Research, <http://www.findarticles.com/cfids>. 2000.

Araş. Gör. Hatice AKGÜL

E-posta: hakkgul@mynet.com